

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ft.
 Előfizetések és hirdetések helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
 Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben
 Egyes szám ára 5 kr. o. é.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordaucza szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haenstein és Voglner (Neuer-Markt 11 sz.), Oepelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
 Nyilttér sora 20 kr.

A bűnvádi eljárás ideiglenes szabályozásáról szóló törvényjavaslat.

A képviselőház tagjaiból összehívott enquete-bizottság febr. 22-én 5 órakor az igazságügy-miniszter elnöklése alatt, ennek hivatalos helyiségében összeült. A meghívott tagok minden pártkülönbség nélkül nagy számban jelentek meg s lehetek mintegy 30—40 en.

A miniszter előadta, hogy ő a törvényjavaslatot változatlanul akként terjeszté be, a mint azt a mult országgyűlés által kiküldött jogügyi bizottság megállapította. Ő a javaslat ideiglenes jellegét, de egyszersmind a törvényre emelés sürős szükségét tekintve, azon gyökeres változtatásokat az uttal nem tart czélszerűnek, de egyes változtatásokat, kibővitéseket, még is lehetőknek vél. Így például a perújítás kérdését szabályozandónak tartja, azon kérdést intézi tehát az enquete-höz, vajjon ezt és ezenkívül még egyes más részleteket kíván-e a javaslatba felvételni és ha igen, miket és miként? Figyelmeztet a sürgösségre s felhossa, hogy őt törvényszék kivételével már minden törvényszék és azonkívül a kir. tábla a javaslatot gyakorlati cynosurául elfogadta, a kuria egy osztálya azonban azt érvénytelennek kijelenté, ha tehát a bűnvádi eljárási állapotot teljes zárvarban hagyni nem akarjuk, okvetlenül és mielőbb törvényre kell emelni a javaslatot, mely ideiglenesen legalább alkalmas kisegítő leendő.

Az enquette egyhangulag megállapodott abban, hogy mindent el kell követni, hogy a javaslat még ez ülésazon törvényre váljék, a részletekbe azonban nem bocsájtkozott, hanem az ügy rendkívüli fontosságát haladhatlan sürgösségét tekintve egyedül czélszerűnek azt tartja, ha a ház jogügyi szakbizottsághoz utasítja a javaslatot s a részletes pótlásokat, kibővitéseket ez teszi meg. Ennek tekintélye biztosítékul szolgál, hogy az osztályok lehető egyöntetűleg fogják tárgyalni és elfogadni. Az e körül kifejtett vitában élénk részt vettek Matolay, Vidlicskay, ifj. Pulszky, Horváth Lajos, Eötvös, Horánsky, Hoffmann, Szilágyi Dezső, Hodosy, Vecsey, Horváth Boldizsár, Csemegy képviselők.

Különösen hangsúlyoztatott, hogy a javaslatnak a ház által elfogadása csak akkor tekinthető teljesen biztosítottnak, ha a miniszter alaposan megígérheti, hogy a büntető codex s egy végleges és rendszeres büntető eljárás mielőbb a ház elé fog terjesztetni. Erre Csemegy bemutatá a teljesen kész büntető-codex javaslatot.

Vége Matolay és Horvát Boldizsár különböző szempontok hangsúlyozásával megpendíték az esküdszék behozatalának eszméjét, ehhez azonban, valamint a codex-javaslatához is az enquete nem szólott.

A tanácskozás végeztével kijelenté a miniszter, hogy a házat jogügyi szakbizottság kiküldésére s a javaslatnak ehhez utasítására fogja megkérni.

A haza és nemzet életérdeke mindenek fölött.

IV.

Országgrésünk egyik fő éke, mely egyszersmind a magyar és oláh állampolgárok századezeit táplálta a zord vidékeken, megadva a rendkívül terhes munka kiérdemelt bérét: az arany ezüst és másnemű érczbányászatot vala. 1848-49-ben a közös vihar megszünteté, de az osztrák kormány utóbb nagy oltalomba részesítvén a hajótörésből fennmaradtakat megint éledni kezdett a munkakedv. Zalathna, Abrudbánya stb. népesezni kezdettek; a munka folyt s a k.-fehérvári pénzverde szinte 40.000 forintig felrugó építkezésekkel a kor igényeinek megfelelővé alakítottatt.

A midőn remélteni leheté, hogy Zalathna és Abrudbánya (ugy mint 1848-ig) virágzó magyar telepekké válnak, megjelent az erdőszetet egyedül idvezítőnek hívó nagy mester, s az egész erdélyi fémbányászatot bukás szélére

juttattá. A fát és erdőt, melyeket minden törvényeink a bányászat érdekében a bányameivelletl összekötének, a bányászat fenntartására segítségére rendelték vala, a bányáktól egészen elszakaszták. A bányászattal szembe az addig olesó fát kereskedési czikké tévék; a bányászoknak aprólékos fizetési kedvezményeit s egyéb élelmi járulékaikat beszüntették s lett az édes gyermekből mostoha. Ugy tudjuk, hogy a bányász tisztek fizetése, de száma is apasztatott.

Az 1871-ik évig egy igazgatóság, két részre osztatott, hogy a költség szaporodjék, mert egyéb czél aligha lehetett; s mivel így a költség soknak látszék, a pénzverde elszedetett, a fémbányászat összeszorított.

Nem vagyunk bányászok, a részletekkel nem is bibelődünk; de miután Abrudbánya, Zalathna, Offenbánya magyar telepek s miután a szakmunkások ezrei élnek országunk ama vidékein; miután ugy a jeleni, mint az 1848 előtti bányászoktól ugy tudjuk, hogy a nemes érczbányászat nélkül az ország el nem lehet, mely népe százezeinek ad kenyeret, és keresetmódot; miután Offenbányán, Abrudbányán és Abrudfalván, különösen pedig Zalathnán elegendő és nevezetes kincstári épületek léteznek, ott a hol 1848 ig jeles kapacitások működtek s a magyar kincstárnak nevezetes szolgálatokat tettek, semmi esetre százezezekbe nem kerülő épületjavítások mellett a mostaniak is ellakhatnának s közérővel a bányászatot ugy a kincstárra, mind a népre nézve virágzóvá és jövedelmezővé tehetnék — hazánk törvényeivel, nemzetünk és országunk érdekével ellenkezőnek tartjuk a fém- s bármely nemű bányászat háttérbe szorítását, árvaságra juttatását. Zalathnán, Offenbányán, Vizaknán, Kolozson avagy Tordán, Parajdon vagy a hol bányá-üzem felállítható s a bányász nép munkás kezeinek fáradoalmas de becstületes és hasznos foglalkozás után jutalom adható, egyformán hazánkiai laknak ép ugy, mint M. Ujvárt és Topánfalván, nemzeti de egyszersmind országglási kötelesség a megszokott és betanult munkásnak tanult és begyakorolt szokásához mért munkakört nyitni.

1848-ig mindenütt folyt a bányász munka, volt jövedelem; élt még pedig vig kedvvel a bányász és munkásnép; nem találunk okot a kolozsi, offenbányai és zalathnai, vizaknai, s annyival kevésbbé a tordai fém- és sóbánya miveleteknek részint már tetteleg beszüntetésére, részint kilátásba helyezett felhagyására.

A bányászat és erdőszet egyúvé tartoztak régen, egymást kell, hogy támogassák; egy igazgatóság kell, hogy vezesse azokat ezutánra is országgrésünkben. Ez igazgatóság különbség nélkül kell, hogy figyelmét kiterjessze mindkét nemzetgazdászati vállalatra, foglalkozásra, a munkásnépre a szaktudományok és tapasztalatok alapján alkalmazott vagy alkalmazandó hivatalnokokra, az ország emez egyik főérdekére. Igazgatóság, bányanagy, bányatanácsos, mindezek a nép és ország érdekeiért vannak; a képviselőket az ország azért választotta hogy az ország érdekei mellett, a helyi érdekeket is világosságba helyezék, a közjóllétet, előmozdítsák a közterhek és közszükségek hordozásának feltüntetésére, czélszerű megosztása, kielégítésére hassanak. e-i.

N.-Enyed, 1873. febr. 21.

Folyó hó 20-án tartott m. bizottsági gyűlés, daczára, hogy rendkívüli volt, nem várt s így annál öröndetesebb érdekltséggel folyt le mlts. Po-

gány György főispán ur vezetése alatt. A vezetés rég megszokott tapintatossága és a résztvevők higgadt eljárása eredményező következményül azt, hogy sem a tulhajtott szenvedélyesség, sem a magát elvonó közönyösség nem uralgván, az arany középuton haladott és érte czélját a tanácskozás.

Az illedelemnek tett eleget a gyűlés, midőn Szilávy m. kir. miniszterelnök ő excojának az új miniszterium alakulását tudató leiratára üdvözlő feliratot határozott, Zichy és Szende Béla miniszterek leiratait pedig öröndetes tudomásul vette. — Erre következett a gyűlés tulajdonképeni tárgya: az igazoló bizottság megválasztása, mi felkiáltás utján megtörtént, utasított, hogy Imreh Ferencz alispán elnöklése alatt a bejött adatok alapján a virilis névsort azonnal állítsa össze s a választott bizottsági tagok hiányát jelentse be. Az alatt, míg a bizottság működését végzé, a leküldött szentesített törvények kihirdetettek; elhatározatott, hogy a halpusztítás megakadályozása iránt egy bizottság munkálatot készítsen, addig is a halászat szabályozása körül közigazgatási uton intézkedés tétessék. Ugy szintén bizottsági tárgyalás és véleményadás véget kiadatott az erd. gazd. egyletnek a kölcsönös tűzkármérsítési iránti javaslata s közölt szabályzata, — és Sz.-Fehérvárnak a szegények eltartására vonatkozó belügyminiszteri intézmény iránti észrevételei. Liptó megyének az országgyűlési irományok megküldése iránti körirata tudásul vétetett, remélve — hogy az e tárgyban teendő intézkedés jó eredményeiben az országgyűlés meggyőket is részeltetni fogja. Győr megyének a katonaság állandó elszállásolása iránti köriratát feliratilag is pártolni határozatott, miután megynék is az állandó elszállásolás hiányának kellemetlen voltát pénzvesztesség és kellemetlen tapasztalatok folytán eléggé megismerte. — Nograd megyének a kőszén-bányászat, s Küküllő megyének az egy éves önkéntesek ügyében tett körirata tudásul vétettek.

Arad megyének a községi terhek aránytalan viselését módosítani kívánó körirata mellett pártolólalag felir a megye stb.

E közben az igazoló bizottság bevégezvén működését, a megállapított virilis névsor felolvasatott s helybenhagyatott, a hiányzó választott bizottsági tag-helyek betöltésére pedig martius 12-re választást tűzött ki.

A hires szász 12 pont, mint egyenlő kormányzati elv alól kivételt képezni akaró, nem pártoltatott.

Az adóvégrehajtási intézmény ellen, annak rendkívül költséges, nyomasztó és még sem kívánt eredményt hozó módja, valamint a végrehajtók személye ellen folytonos volt az alapos panasz meggyőnkben, és igen természetesen felirathban pártoltatott F.-Fehérmegyének ezen intézmény eltörlése s a végrehajtásnak a megyei közigazgatáshoz leendő beosztása iránti körirata.

Végül megemlítendő dr. Botz József m. főorvosnak a rendes megyei nagy kórház felépítéséig egy ideiglenes kóroda felállítására tett előterjesztése, mi az alispán indítványára a választmányhoz utasított a foganatosítás módozatai iránti véleményadás végéig.

Főispán ő maga ezután megköszönvén a résztvevők buzgóságát s személye iránti figyelmét, eljenzések közt a gyűlést bezárta. R. L.

Legujabb táviratok.

Bécs, febr. 22. A „Pr.“ jelenti: A lengyelek klubja ma ülést tart. Azt hiszik az alkudozások meg fognak hiúsulni. A lengyelek azt kívánják, hogy a választási reform halasztassék el addig, míg a galicziai engedmények mindkét ház által helyben fognak hagyatni; ebbe azonban a kormány nem egyezik bele.

Bécs, febr. 22. A „Pr.“ párisi távira a szerint Epinal a német csapatok által már mártius közepén oda fog hagyatni. — Parlamenti körökben azt állítják, hogy a Broglie által előterjesztett bizottmányi jelentés számára — mely csütörtökön fog tárgyalatni — 300 szónyi többség van biztosítva.

Bécs, febr. 22. A bécsi orthodox zsidók ismét folyamodtak egy saját hitközség alapítása végett; azonban a belügyminiszterium ismét tagadólag válaszolt kérvényükre.

Prága, febr. 22. A „Bohemia“ jelenti, hogy a Ferdinánd császár egészségi állapotáról keringő nyugtalanító hírek alaptalanok. Való ugyan, hogy ő felsége néhány hónap óta nem kocskázik ki; azonban az időjárásnak megfelelő légmérsékletű szobákon át hurrullatja magát, naponta többször zongorázik, és már hónapok óta nem tapasztalható egészségi helyzetében semmi változás.

Madrid, febr. 22. A nemzetgyűlésben az igazságügyminiszter egy törvényjavaslatot olvasott fel a halálbüntetés eltörlésére vonatkozólag. Castelar közlé, hogy a köztársaság az egész spanyol területen kikiáltatott, és mindenütt teljes nyugalom uralkodik.

Konstantinápoly, febr. 22. A lapok jelentik, hogy Halil pasa herczeg, az alkirály nagybátyja, szent-pétervári tő-ök követté nevezetett ki Rustem pasa helyébe, ki a Libanon kormányzójává nevezetett ki.

Madrid, febr. 21. Az Ollo alatti carlista banda, mely 2000 főből áll, a miravallesi magaslatokon megveretett és erős veszteséget szenvedett. A „Róma“ olasz fregatt Lissabonba érkezett.

Mint Madridból 21-ről jelentik, az „Imparcial“ azt hiszi, hogy Don Carlos 3 nap óta Spanyolországban mulat.

Ugyanezen lap a kormánynak azt tanácsolja, hogy vonja vissza a rabszolgáknak Porto-Ricóban tüsténti eltörlését, s e helyett egy előterjesztmény által a rabszolgaság lassankinti eltörlését rendelje el az összes spanyol birtokokban.

Szt.-Szobastián, febr. 21. Az éjszak-spanyolországi vasutakon a személyforgalom helyreállított. A vonatok a Pyreneuson való átmenegetel alkalmával katonaság által őriztetnek. A carlisták által fenyegetett pontok mezerősítettek, és minden megrohanás ellen elegendő számu haderővel védelmeztetnek.

Havanna, febr. 20. A város nyugodt. — A „Tribuna“ nevű új lap kihirdeté a köztársaságot, és azt tanácsolja a fölkelőknek, hogy hagyjanak fel a hadfolytatással és csatlakozzanak a köztársasághoz, mert ellenesetben a köztársaságiakat találnák magukkal szemben.

Finály Henrik titkári jelentése az erd. muzeum-egylet 1873. febr. 20-án tartott rendes közgyűlésén.

Tisztelt közgyűlés! Alig egynehány hónapja, a mióta szerencsém volt e helyen az igazgató választmány nevében számot adni egy év működéséről, még pedig egy oly évről, a melynek eltölte óta csaknem ismét egy egész év telt volt el. A késelelem oka tudva van, valamint az is, hogy az azt előidéztet körülmények az egyletre és az egyletre neve öröndetesek, szebb és jobb jövőt ígérők voltak, tegyük hozzá, hogy reményeink e jobb jövő iránt már teljesülni is kezdetek.

Am élő test működésében megállapodás nem létezik, és ha sikerül is, a képzeltnek egy bizonyos meghatározott pillanatban léteztet állapotot mintegy pillanatnyi gyorsasággal felfogott fényképet megszilárdítani, ez a dolog természeténél fogva mindig csak az illelő állapot létezésének pillanatában sikerülhet, már a következő pillanat más képet nyujt és mentől tovább haladunk, annál kevésbé leszünk képesek a működésnek egyletünk pillanatának oly képét adni, a mely a létezése óta bekövetkezett változásokból merőben függetlenül tudja magát tenni. Nem csuda tehát, ha az a jelentés, a melyet az igazgató választmány általam az 1871-ik évről 1872 augusztusban terjesztett volt a t. közgyűlés elébe már csak abból az okból, mivel kötelessége volt indokolni a késelelmet, és előterjesztteni mind azt, a mi a hozandó nagyfontosságú határozatok előkészítésére történt: nem állapodhatott meg szorosan az 1871-ik év végénél, hanem könytelen volt sokat elmondani abból is, a mi 1872-ben történt.

Igy e mai jelentés számára csak ugyszólván száraz előszámlálása az igazgatás és kezelés terén tett nevezetes intézkedéseknek, és az egylet tudományos czéljaira vonatkozó határozatoknak maradt fenn.

A muzeum-egylet igazgató választmánya a lefolyt 1872-ik évben mindössze husz gyűlést

tartott, e gyűlésekben 200 határozatot hozott, a melyek a jegyzőkönyvbe fel vannak véve; a levéltár 127 dbbal szaporodott.

E határozatok közül igen természetesen a legnagyobb rész az igazgatásra vonatkozik, beadott szemlék utalványoztatása, az egyes tisztviselők előterjesztett jelentéseinek tudomásulvétele, keréseinek ellátása, kölcsönök utalványozása az egyleti pénztárból és effélek tetemes részét vették igénybe a választmányi ülések idejére. Ezekről, mint a választmány hatáskörön belől eső ugyaszólván folyó teendőkről részletes jelentést a közgyűlés már csak azért se várhat, mivel egyrészt a közgyűlési határozatokban már előre voltak látva, más részt oly magános természetűek, hogy az egylet lényeges érdekeivel csak esetleges és pillanatnyi kapcsolatban voltak.

Az emlékeztetés mozzanatokat a következőkben van szerecsém előterjeszteni:

A lefolyt 1872-ik évben az egylet alapítókéje tetemesen gyarapodott, névszerint sikerült a néhai Ujfalvi Sándor ur végrendelete végrehajtójának egyleti pénztárnok Bánya Vitális tagársunknak az ama végrendeletben, a muzeumnak hogyományozott 5000 frtot folyóvá tenni, és az egyleti pénztárba befizetni, a befizetés napjáig lejárt kamataival együtt.

Egy másik tetemes gyarapodása az egylet alapítókéjének az a 2000 frtnyi összeg, a melyet néhai Alsó Zsigmondné urasszony hagyománygyegetékeul örökössei készpénzben fizettek az egyleti pénztárba.

Evvél szemben az egylet tartozása saját alapítókéjében 1872-ben ismét 1000 frttal szaporodott. Nem új költelezés, hanem egy még 1869-ben kötött vásárból származó tartozás kielégítése okozta e növekedést, a melylyel együtt már most 5800 ftra megyen az az összeg, a melylyet az egylet a maga alapítókéjének megteríteni tartozik, és a melynek megtérítése iránt a jelen ülés folytában már elő fogja terjeszteni a választmány a maga indítványát.

A részvényilletékek behajtása iránt az 1871-diki közgyűlésen hozott határozat végrehajtása elég öröndetes eredményre vezetett ugyan, a mennyiben ez uton meglehetősen összeg folyt be az egyleti pénztárba és lehetővé tette a folyó szükséglet fedezését, dacára annak, hogy 1500 frtot meghaladó kamathátralék maradt künn az 1872-ik év végén is. Mindazonáltal arra a meggyőződésre is vezetett, hogy a számadásainkban e czimen eddig szerepelt tetemes összeg nagyobb fele soha se lesz valószínű, még pedig csaknem épen annyiféle különböző okból, a hány egyes adásra oszlik fel az egész hátralékösszeg. Az igazgató választmány nem fog semmit elmulasztani, hogy a mit csak lehet egy utolsó krajczarig felszedjen, de biztos betételre e kulföböl számítani nem lehet.

Az egylet vagyona jelen állásáról egyébiránt részletes jelentést fog tenni a pénztárnok.

Az egylet tudományos czéljai előmozdítása a mult évben rendelkezésünkre állott csekély pénzerőhez képest, és dacára annak, hogy az év nagyobb része ugy szolván a bizonytalan jövő iránti várakozással függőben tartott, még sem szünetelt,

hanem öröndetes lendületet mutat gyűjteményeink minden ágában. A mi ebből az egyes tisztviselők munkásságának köszöni lételet, arról az egyes jelentések fognak felvilágosítást adni; a választmány ez irányban avval működött közre, hogy látván hogy a pénzerő engedi, és bizván abban, hogy a közgyűlés nem tagadja meg jóváhagyását oly intézkedéstől, a mely a folyó jövedelemből fedezhető költséggel tetemesen lendít az egylet sajátkeppi czéljain, a gyűjtemények gyarapítására az előre kivett 900 frt, helyett 1223 frt, 44 kr., sőt az ez évre áthozott könyvársi számla beszámításával, valamint avval is, a mit e számlából az egylet saját kiadványai elarultatásából eredményezett csekély összeg fedezett, csaknem két annyit költött. Az igazgató választmány ugyanis látta, hogy egyletünk és intézetünk sorsa egy nevezetes és fontos fordulatnak megy elébe, és hogy különösen két eshetőséget kell szemmel tartania, t. i. vagy sikerül az egyetemmel való csatlakozás kedvező feltételek mellett, a mely aztán emberileg szólva örökre biztosítja az ord muzeumnak, mint az itt helyett felállítandó tudomány-egyetem kisebb, de mégis önálló szövetséges társának virágzó fennállását; vagy pedig az állam kormánya oly feltételeket talál előnkbe szabni, a melyeket el nem fogadhatván, kénytelenek leszünk egyletünket és intézetünket oly módon újja szervezni, hogy lehetőségessé váljék a már létesített fenntarva, a tovább terjeszkedést mindaddig szüneteltetni, a mig kellő erő gyűjtve, ismét élénkben mozgással foghatunk munkához. Mert azt a harmadik eshetőséget, hogy az egylet bátoriságot veszve eloszoljék, és az anyagi munkával és költséggel egybegyűjtött tudományos kincset, mint gazdátlan jószágot otthagyja, kitéve annak a sorsnak, hogy mint kicsinyített eredménye egy erőtlen és életrelvélővá iránt kétségbeesett törekvésnek dicstelenül és nyomtalanul elenyészik; ezt az eshetőséget nem tudta, nem akarta a választmány a lehetőségek sorába boocsítani. Az első eshetőségre ugy kellett ökszerűen készülnünk, hogy gyűjteményeinkben mentől több, és becsesebb tudományos anyagot kínálhassuk a velünk szerződni készülő kormánynak, a másodikkra ugy, hogy a szünetelés ideje alatt is a lehetőségig kiegészített gyűjteményeket mutathassuk és nyújthassuk a feldolgozásuk és így mindkét esetben indokolva volt lehetőleg sokat fordítani gyűjteményeink kiegészítésére és szaporítására, megjegyezvén, hogy kiegészítést nemcsak a létező tárgyak kívántak, hanem főleg az általani gyűjtemény abból a tekintetből is mivel az ott létező tárgyak nagyobb része a legfigyelmesebb gondozás mellett is folytonos romlásnak van alávetve. — Ezért volt a választmány a lehetőségig bőkezű különösen a könyvtár és a természettajzi gyűjtemények irányában.

Ez utóbbiak érdekében engedélyezte a választmány a lefolyt év tavaszán Klir János másodörseged kirándulását a Tisza mellékre, a madárvonulás észlelése, és a gyűjteménybe szükségelt példányok gyűjtése czéljára; ezek érdekében vásárolta meg Mike Lajos szoboki ev. ref. lelkész gyűjteményét, mely csaknem teljes képét nyújtja az ottani környék közeleinek és őslényeinek.

Ez érdeket egy későbbi határozat még egy más nevezetes érdeklő kívánta egybekapcsolni.

— Befogadta őket a nagylelkű kisebb testvér haza!

— Sőt, kényeret és hajlékot magam is örömmel megosztok velek!.. de, mert feleségeinkkel rokonsághat vannak, mert Magyarországnak köszönhetem én is házi boldogságomat, üdvömet, kincsem feleségemet, azért ő kegyelmük ovakodjanak fondorlataikkal. — Én ugyan ülmelek részesse nem leszek! s nem fogom megtérni, hogy a vendég fölgyujtsa a hajlékot, mely őtet befogadta!..

— Amen!.. szól pater Kászoni kulcsolt kezekkel és könnyűt kebellet, most már nem aggódom, ha Teleky Mihály uram veri is a vasat örökükben!

Bánffy eltávoztása után a nők és a pap a lovagteremben maradtak.

Bánffyné az ablak mélyedésben, kikönyökölve és kihajolva van, selyem szempillái közt még rezeg az önkénytelen könyösepp, mint harmat gyöngyszem a serkedő fű tetején. Tekintete még ott tévedez a távol kétes körvonalain, még integet patyolat zsebkendőjével.

— Isten veled!.. hangzik ajkairól időnként halk sohaj kisérében. Egyedüli vigaszza Isten jószágába helyzett reménye és bizalma vala; változhatlan és örökké való, még is sivár vigasz!.. Megnyugvással és kibéküléssel táplálja a kebelt, de a szemekből könnyeket facsar.

Mögötte pater Kászoni és Káldi Mária bizalmas beszélgetésbe mélyedve lenni látszanak.

Bánffyné tul van az ábrándozás korszakán; mely korszakban, a nők férjeiktől, megváruják, sőt néha megkivánják az önfeláldozást és önmegtartózkodást. Bár mennyire vágyott is ő a család csendélet után és alkalomszerűleg nem is mulasztotta el vonatkozásait, czélzatait megtenni; de határozott alakban soha sem kívánta férjétől, hogy pályáját föloldozza, hogy küzdelmeit és vágyait, élte törekvéseit és meggyőződését lábaihoz dobja; olyan volt ő, mint ovatos orvos, ki engedi a ter-

ígéretet nyervén a választmány a m. kormánytól, hogy ha mint kiállító kíván az egylet a bécsi világtárlaton megjelenni, a kormány nemcsak a kiállítandó tárgyak oda és visszazállításának, hanem az egylet egy biztosának felkúldési költségeit is fedezni fogja, a választmány az orsz. végrehajtó bizottsággal egyetértőleg elhatározta, hogy megjelen a világtárlaton a következő tárgyakkal:

a) Könyvtárból válogatott régi magyar nyomtatványokkal, különösen erdélyi nyomdak termékeivel.

b) Régiségtárból válogatott olyan érdekes vagy akár művelődés akár művészettörténelmi szempontból tanulságos darabokkal, a melyek erdélyi leletekből származnak, vagy más tekintetből kitűnők.

c) Éremtárból az erdélyi nemzeti fejedelmek minden pénzei és emlékérméi lehetőleg teljes sorozatával.

d) Egy kötet gyűjteményvel, a mely Erdély valamennyi eruptív kőzetét magában foglalja.

Ez utóbbi gyűjtemények kezdeménye megvolt ugyan a muzeum gyűjteményében, de minthogy hiányos és hezagos kiállítánnal nem lehetett volna fellépni, a választmány elhatározta, hogy Herbih Ferencz őrségédt kiküldi egy tudományos körútra a végett, hogy a lelhelyeket a hely színén fölkeresve részint gyűjtse össze, a mi hiányzik, részint igazolja a már meglevő hiteles voltát. E határozat végrehajtásának eredménye az 1000 db. köztből álló teljes gyűjtemény, a mely a hozzá tartozó földtani térképpel együtt készen kiállítva várja a felkúldést a világtárlatra és a melyről lesz szerencsése ma délután Koch Antal egyetemi tanár urnak ismertető előadását tartani.

A kolozsvári k. t. egyetem mult év october közepén bekövetkezett megnyitásával a kormány által kötött szerződés is életbe lépett. Ennek következtében ásvány földtani és őslénytani gyűjteményünk már be van szállítva az egyetem épületbe, ott, igen czélszerű helyiségben felállítva; az általani gyűjtemény helyén maradt, de már át van adva az egyetemnek, épen azt mondhatjuk a kertről és az ottani épületekről. A régiség és éremtár, átadása, minthogy ez idő szerint a szerződés értelmében is ugyanannak az őrnak a keze alatt marad a ki eddig kezelte, még el van halasztva. A könyvtár végre ugy is az egylet kezébe alatt marad, de az olvasó szoba fűtéséről, világításáról már október óta az egyetem gondoskodik s ugyan ezen idő óta fizeti a könyvtár helyiségének házbérlét is.

A muzeumegylet létezésének és működésének megkezdődött tehát új korszaka. Anyagi viszonyai kedvezőbb fordulatát által abba a helyzetbe jutott, hogy több pénzerőt fordíthat saját kitűzött feladatainak megoldására, honismertető alapezélja mindinkább megközelítésére; a tudomány-egyetemmel való szövetségé által pedig a szövetséges társnak nyújtott tudományos anyag mellé élő tudományos erő nyert, a mely feldolgozván a felhalmozott anyagot, élő tudományává, e szerencsés kapcsolat által valóítani fogja ez intézet alapítói nemes czélját: „a tudomány néhány buzgó barátja és pártolója működése utan ide gyűjtött tudom-

mészetet működni, olyan volt, mint folyondár, mely a tövéhez ültetett fiatal cserét körül öleli, hiven beárnyékolja, de hogy mely irányban sarjadjék és növelje ágait, azt nem határozza meg.

— Ha bizalmam, ha hitem ingadoz vagy elhagy, gondolja magában Bánffyné, rég óta kétségbe ostem volna. A magyar nő földi pályája küzdelemteljes és megpróbáltatások láncolata!.. tehát kitartás!.. hisz a hívők a menynek országá!.. Igen.. igen a jó Isten visszaadja családjának őt... gyermekek atyját, uramat, védelmet!.. Oh édes gyermekek, miért kellene ily korán árvaságra jutnod, hisz az anygalok nem vétkeznek, az ártatlanság nem bűnhődhetik!.. édes.. édes gyermekek!.. s a lakosztályához vezető termeken végig haladván, felkeresi gyermekét, karjai közé ragadja, hűvel öleli keblére s csókokkal hintvén be arcát, homlokát, porozónként ismétli. Gyermekek!.. gyermekek!.. mit vétkezhettél!..

És kebelében a hit, a bizalom gyarapodni kezd. A nő ketyeit és agyályait, az anya megnyugvása válja föl. Nem lehet oly tátongó üresség női kebelben, melyet az anyai ölelés be ne töltene, oly fájdalom, oly vérző seb, melyet a gyermek csókjai be ne hintenének enyhítő balzsammal.

— Most menyj nevelődhöz gyermekek! szól végre, s egy utolsó csókkal kiürítvén az anyai éden érzelm kelyhét, ismét a nő lép előtérbe, hivatja a kulcsárt és várnagyt, megkérdi az otthon maradtak létszámát, rendelkezik az estebéd, az éjjeli szolgálat és örömlások fölől, s a cselédek eltávoztása után az ablakhoz siet és varró asztalához ül.

Néhány másodperc múlva az ajtó megnyílik s belép Káldi Mária.

E hölgy halványabb és szenvedőbb a szokottnál, mintha nemes vonásairól az élet elköltözött volna, tekintete fénytelen szemei megüvegesedve vannak, arczizmai és egész valója remegő, miszerint akár urnője ablakában levő porcellán

mányos kincset, élő és éltető nemzeti közkinccsét tenül.

Amadeo király lemondási oklevele.

„A congressushoz.

Nagy volt a megtiszteltetés, melyben engem a spanyol nemzet az által részesített, hogy trónja elfoglalására megválasztott; e megtiszteltetést annál nagyobbra becsültem, mivel oly nehézségek és veszélyek középette részesítettem abban, melyek egy mélyen megingatott ország kormányzásának kísérletével együtt járnak.

Mindazáltal felbátorítva családom tulajdonsága: a határozottság által, mely inkább keresi mint kerüli a veszélyt; elhatározva, hogy csak az ország jólétének szempontja által vezettelem magam és minden párt fölő emelkedjem; elhatározva, hogy lelkiismeretesen megtartsam eszűmet, melyet az alkotmányozó cortesnek tettem, kész voltam minden áldozatra, hogy ez erőteljes népek biztosítsam a békét, melyre oly szükségem van, a szabadságot, melyet megérdemel, és a nagyságot melyre dicső történelme, fainak vitészsége s kitarása joggal bír; azt hittem, hogy a kormányzásban szerzett csekély tapasztalatomat kiegészítendő jellemem becsületessége és hogy a nehézségek és veszélyek leküzdésére, melyek nem kerülték el figyelmemet, hatalmas támaszt fogok találni minden spanyol rokonszenvében, kik hazájokat szeretik és kívánják, hogy a véres és terméketlen harozoknak, melyek rég idő óta marczangolják belsejét, valahára vöge vettessék.

Elismerem, hogy csalatkoztam jóakaratomban. Két hosszú éve, hogy Spanyolország koronáját viselem, és Spanyolország folytonos harcban él s napról napra mind távolabbról látja eltűnni a békét és boldogságot, melyeket én oly nagyon óhajtottam. Ha Spanyolország boldogságának ellenségei idögonok volnának, akkor én a vitez és kitaró katonák élén az első lennék, ki ellenök harcolna; de mindnyájan, kik kardjal, tollal és szóval még terhesebb és hosszabb teszik a nemzet szenvedéseit: spanyolok, mindnyájan az édes haza nevet hangoztatják, mindnyájan az ő javáért hevűnek és küzdenek. És a küzdelem zajában, a pártok kábító, zűrzavaros és ellenmondásteljes zajában, a közvélemény oly sok és oly ellentétes nyilvánulását közepette lehetetlen a valót kiismerni és még lehetlenebb óvszert találni ily súlyos bajok iránt.

Én a törvény határain belül szorgalmasan kerestem ezt, — de nem találtam. A törvényen kívül nem keresheti az, ki annak megtartását igérté.

Senki sem fogja elhatározásomat gyengeségnek venni Semmiféle veszély sem birhatna rá, hogy letegyem a koronát, ha azt hinném, hogy Spanyolország javára viselem; az a veszély sem hatott kedélyemre, melyben felsőges nóm élete forgo't, ki most ép ugy, mint én, azon forró óhaját fjezi ki, hogy ama merénylet eszközlői megkegyelmeztesse nek. De én ma azon szilárd meggyőződést táplá-

oserepek reszkető mimosait, akár őtet nézve az ember.

— Mi lett?.. szól Bánffyné megütözéssel.

— Asszonyom!.. édes jó asszonyom!..

— Nos?.. folytatja Bánffyné fűrkésző tekintetével a hölgynek lelke mélyéig hatni igyekeztvén.

— Körlek ne neheztesd!.. a sorsüldözött árva nagylelkűen befogadtatok.. azóta a hála szent érzete táplálja szívemet s félek, hogy az által, mit mondani akarok, e szent érzést megsértem, félek hogy hálálanságot követek el.

— Szólj gyermekem!..

— Hét éve mult, hogy atyám meghalt — folytatja a hölgy — hogy Kolozsvárt német katonaság tartott megszállva. Gyászemlékű napok azok, fájdalmait ti szívűsággal, kegyességgel enyhítettétek, de a kolozsvári temető kettős sírköveinek emléket szívemből kitörülni az idő sem tudta.

— Szerény leány!.. szerencsétlen szerelmi viszonyod s atyád rögtöni halála!..

— A viszony szent és tisztá.. Hár rim szivben és lélekben nemes volt!.. idegen, de mivel nemzet és keresztény erkölcsökben gazdag család sarja vala!.. számtalanszor olvastam leveleit.. szűli szent tisztelettel emlékeztek érzeménnyel és viszonyra felől s lárt karokkal várták a pillanatot, midőn fűk a megszállás bevégeztével jegyesét haza viendi a Szalca regényes partjair!..

— Emlékszem.. szalzburginak s a bécsulyhelyi intézet növendékének mondották őtet!..

— Kitűnő volt a katonai tudományokban, rang és kártársai messze mögötte állottak, de nagy zenész és jeles festész is vala!.. ime asszonyom!.. e szavaknál kebléből sárga selyem szalagon csűngő kis arczképet vont elé — ez az ő képe, ezt ő tükör segítségével saját maga festette!.. s ehhez hasonló nagyságban keretben festett engemet is többnyire eszme és gondolat után, mert ritkán ühelttem előtte s mégis hiven talált.

(Folyt köv.)

TÁRCZA.

„BÁNFFY DÉNES“

(korrajz két kötetben).

Irta

Komáromy Ferencz.

Első kötet.

VI.

A bonczhidai várkastély.

A körülményekhez képest kielégítő. — Naláci uramtól hallám, hogy ő nagysága Rozsnyai-Dávid uram jelentéséből, sőt a nagyvezér leveléből is a napokban értesült a praktika felől. Midőn előadám koronás uram királyom izenetét, így szólt: „Ő felségének, kegyes csaknem atyai indulatját alázattal csókolom, ¹²⁾ s mindazzal, mi ennyi nehézség közt erőmet meg nem haladja, hálaadással szolgálni kész vagyok.“

— Végre tehát fölnyiltak szemem s látni fogja, mit hinni nem akart, folytatja Bánffy — pedig fölmutattam elfogott leveleket, melyekben Rákóczi Ferencz uram, mint Erdély fejedelme adományozza már a nemességet és javadalmakat!..

— Hn!.. hm!.. folytatja a szerzetes — Rákóczi Ferencz uram hirtelenkedve cselekedett!.. a török politika olyan ugyan, mint tavaszi időjárás, még is a fejedelemség kereséssel az elégtelenség egy időre ügyöket elrontották a töröknek!..

— Rákóczi Ferencz uram bátoriságban van édes annyánál Munkács várában, könyvű az ő sorsa, de Zrinyiék kézzé kerültek s párthivei hontalan bujdosókká lettek!

¹²⁾ Exoseulor. Lásd Bethlen János II. 19. Az izenet tárgya az volt hogy Rákóczi Ferencz az erdélyi s Zrinyi Péter a magyarországi fejedelemségét sollicitálják a Portánál.

tom, hogy törekvéseim gyümölcstelenek és célzaim kivihetetlenek.

Ezek azon okok, képviselő urak, melyek ongem arra bírnak, hogy a nemzetnek és ennek nevében önöknek visszaadjam a koronát, melyet nekem a nemzet szavazás útján adott. És én lemondok a koronáról úgy magam mint fiaim és utódaim részéről. Legyenek önök meggyőződve, hogy ha megválok is a koronától, nem válhatok meg egyszerűs-mind a szeretettől, melylyel az ép oly nemes, mint szerencsétlen Spanyolország iránt viseltem és hogy nem viszek magammal más fájdalmat, mint azt, hogy nem szerzhöttem meg Spanyolországunk mindazt a jót, melyet becsületes szívem annak óhajtott.

Amadri palotában febr. 11. 1873. Amadeo.

A kortesgyűlés válasza.

„A nemzetgyűlés I. Amadeo király ő felségéhez. Senor! A spanyol nemzet souverain cortese mély tisztelettel fogadta felséged ékes szavu izenetét, melynek egyenességet, becsületességet kitüntető lovagias szavaiból a jelleme és szellem magas adományait ismerte fel, melyek felségedet annyira kitüntetik, felismerte egyszerűs-mind azon tiszta szeretetet, melylyel felséged emásodik hazájáirant viseltek, mely nemes és vitéz s méltóságát a babonáságig — függetlenségét pedig a heroismusig szereti, nem feledheti — nem! — hogy felséged az állam feje, souverainitásának megszemélyesítője és törvényei határain belül legelső tekintélye volt s nem ismerheti félre, hogy ha felségedet tiszteli és magasztalja, önmagát tiszteli és magasztalja.

Senor! A cortes híven ragaszkodott a mandatumhoz, melyet választóitól nyert és őre volt azon törvényes állapotnak, melyet az alkotmányozó gyűlésben a nemzet akaratából maga teremtett. Minden cselekvényében és határozatában tisztelte a cortes saját előjogain belül felséged jogait. Midőn ezt a cortes nyíltan és határozottan kijelenti, hogy soha se terhelje őt a felelősség azon conflictusért, melyet fájdalmasan tapasztal, de melyet erőlyesen fog megoldani, a cortes egyhangulá kimondja, hogy felséged hű, nagyon hű megártója volt azon eskünek, melyet felséged akkor tett le, midőn a spanyol nemzet kezéből átvette a koronát — s mindezek által dicső érdemeket szerzett magának, melyek annál dicsőbbek, mivel a nagyravágások és diktatúrák e korában az államcsinyek és az absolut hatalom előjogai a trónok elérhetlen magaslata felé üzik a nagyravágókat.

Felsőges elmondhatja bizonyára szép hazája ölőben, családja tüzhelyénél, hogy ha valamely halandó képes lett volna az események menétét fel tartóztatni, felséged, alkotmányos nevelés és a jog tisztelete segélyével teljesen képes lett volna fel tartóztatni.

A cortes, áthatva az igazságtól, ha hatalmában állt volna, minden, a legnagyobb áldozatra is képes lett volna, hogy elérje, miszerint felséged határozatától elálljon és lemondását visszavonja.

De a cortes, ismervo felséged elhatározásának és jellemének szilárdaságát, gátolva van abban, hogy felségedet a megmaradásra kérje, s ez egyszerűs-mind annak kijelentésére bírja őt, hogy e válságos pillanatban a hatalmat és a nemzeti souverainitást magához ragadta, hogy megmentsse a demokrátiát, mely politikánk alapja; a szabadságot, mely jogaink lelke, a nemzetet, mely halhatatlan és szerellettjelzős anyánk, kiért elvagyunk határozva minden tétova nélkül nemcsak elveinket, de nevünköt és létünköt is feláldozni.

Sokkal nehezebb körülmények között voltak atyáink e század elején és mégis legyőzték a nehézségeket, mert ezen eszmék által vezetettek magokat. A hazai föld elhagyatva a királyi család által, idegen seregektől volt ellopva. A cortes egy szigetre volt szorulva, hol a nemzet megszüntnek látszott; és mégis ők egyedül menték meg a hazát és írták a szabadság és függetlenség eposát, sőt a szétszórt romokon építék föl az új társadalmat.

E cortes tudja, hogy a spanyol nemzet nem fajult el s nem vesztette el atyái erényeit sem, melyek a spanyol szabadság megalapítóit jellemzik.

Midőn a veszélyek leküzdve az akadályok legyőzve lesznek, midőn kiszabadulunk a nehézségekből, melyeket az átmenet és a krízis magával hoz: Mi, a spanyol nép, mely mig felséged szeretett földjén tartózkodik, a tisztelet, becsülés és lojalitás minden jeleit fogja irányában tanusítani — mert ugy érdemli ezt meg felséged, erénydus neje és ártatlan gyermekei — jövőben nem fogunk felségednek koronát felajánlhatni, hanem más méltóságot ajánlandunk: egy polgár méltóságát, egy független, szabad nép keblében.

A cortes-palotában febr. 11. 1873.

A középázsiai kérdés.

A középázsiai kérdés felett, mely még folyvást nagy mértékben foglalkoztatja az angol közvéleményt, Trench kapitány a katonai és politikai körökhez tartozó válogatott hallgatóság előtt igen érdekes felolvasást tartott. Mindjárt kezdetben he-

vosen megtámadta Granville alkotmányellenes eljárását, ki az Oroszországgal váltott jegyzékekben nyíltan kifejezte óhaját, hogy a két hatalom közt mielőbb egyezmény létrejőjön, feltüntetve, miszerint ezen egyezmény egészen más alakot nyerhet, ha közvetlenül a két hatalom közt kötötték, mint később — azon nehézségek közepette, melyeket az ügy parlamenti tárgyalása keltend. Felolvasó nézte szerint, az ily lépés hajdan a miniszternek honarulás miatti vád alá helyezését vonta volna maga után, ki, hogy a parlamenttel könnyebben elbánhassék, egyetértésbe lép azon hatalommal, mely majdnem egy egész század óta tervezi az angol uralom megbuktatását Indában. Az orosz kormány — monda Trench — már négyszer foglalkozott tüzesebben egy Indiában leendő hadjárat eszméjével: Az első terv 1800 ban készült Pál czár uralkodása alatt, a második 1807-ben Napoleon és Saurur császárok alatt. — Mindkét esetben a hadjáratra azon utvonál választott, mely a Fekete- és Kaszitengeren át Asterabadba s innen Perzsián, Heraton és Kandaháron keresztül az Indushoz vezet. E terv részletei a tiltsi béke egyik titkos cikkében foglaltatnak és így hangzanak: „Francia- és Oroszország egyesülten indit hadsereget az Indus partjaira. Ausztriát reá kell bírni, hogy a francia csapatoknak szabad átvonulást engedjen területén, sőt ezek tova szállítását a Dunán a Fekete-tengerig előmozdítsa. Egyidejűleg Astrakánban 25,000 ember rendes csapatokból és 10,000 kozákból álló haderő vonatik össze, és a Kaszitengeren át Asterabadba szállitattik, hol bevárja a francziákat. E város a hadmíveltek központját képezendi, itt gyűlnék egybe a szövetséges hadak, és állitának számukra a szükséges élelmi- és felszerelési raktárak. A 35,000 francziát a Dunatorkolatokból orosz hajók szállitják a Fekete- és Azovitengeren Tangarogba, s innen a Don folyó jobb partja mentjében Peach Izbiána kozák városkáig. Innen szárazföldön folytatják utjokat a Volga mellett fekvő Czaritsia városig, ott ismét hajóra szállnak és a Volgán és Kaszitengeren elérik Asterabadot. — A francziák és oroszok egyesülése után a szövetséges hadak azonnal utnak indulnak és Mosched, Herat és Kanduharon át az Indusig nyomulnak elő. — A harmadik terv 1809-ből ered, midőn Napoleon az Euphrat-völgyön át akart Indiába jutni. Végre a negyedik tervet 1854-ben Duhamel tábornok készítette. — „Hasonló előzmények daczára — monda Trench felolvasása végén, Granville felhívja a czárt, hogy mielőbb egyezményt kössenek, elejét vevén ily módon az angol parlament kellemetlen beavatkozásának. Oroszországban, mint hallom, általános óhajják Anglia javaslatainak a kormány által elfogadását; ez én igen természetesnek találom, mert az emberek rendesen meg vannak elégedve, ha megkapják a mit óhajtottak, Granville javaslata pedig módot nyújt az oroszoknak fegyverhatalom helyett egy szerződés segélyével Ázsiában előnyömulni. Itéljék meg ebből, vajjon hű és ésszerű volt-e a miniszter hivataloskodása.“

Ezzel kapcsolatban közlünk a jövő számunkban egy szent-pétervári levelet.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, február 24-én.

— **Figyelmeztetés. T. polgártársainkkal sietünk tudatni, hogy lapunk november 1-e óta legjutányosabb árban vesz fel bármily alakban hirdetések; s ha kívántatik, a fogalmazásról is gondoskodik a „Kolozsvári Közlöny“** kiadó-hivatala.

— **Ajándék a királynak.** Mint az „U. Lloyd.“-ban olvassuk, az osztrák muzeumban jelenleg egy bárka mintája van szemlére kitéve, melyet Gróf Bathyhányi Ödön a király számára a cowesi Medina-dockokban Angliában épített. A bárka egészen a Victoria királynő használatára rendelt dísz-sajka vonalai szerint készült, és különösen azért érdekes, mert a Nagybrittánia partján szokásos mentőcsónakok módjára van berendezve. A jármű ugyanis kettős falazattal bir mahagoni-fából, mely vízhatlan anyaggal van kibélelve, és 16 vízhatlan osztályt tartalmaz, melyek egymástól harántfalak által elválasztva levén, viharos időben a sajka felborulását, valamint elmerülését gátolják. Ha a sajka egészen meg is telik vízzel, e levegővel telt osztályok még 37 ember sulyát bírják el. A minta rendkívüli szabadsággal van kidolgozva, evezőkkel, valamint egyéb kellékekkel ellátva.

— **A calicot-bál.** A jótékony célu calicot-bál, vasárnap este folyt le a redoutban. Nem volt fölötte népes, a mi azonban a mulatságot még fokozta. A calicot-ok az étterembe gyülekeztek, hogy együttesen lepjék meg a férfi világot, mely alig várhatta megjelenésüket az étterem zárt ajtai előtt táborozva. Valamivel 10 óra előtt már egybegyűltek, a kevés számú többi maszkok jobbra fehér, fekete, s rózsaszínnel tarkázott dominóban; más jelmez, az egy pár zarándokot ide nem számítva, nem volt képviselve. Azonban nem

azért volt ez calicot-bál, hogy ezek nélkül kezdődjék az élénkség; a minthogy náluk nélkül unalmassá is vált volna. Egyszerre megzendült a Rákoczy induló. Megnyíltak az étterem ajtai s kellemes meglepetéssel járta körül az aviso: itt vannak ők! jönnek a calicot-ok. Hosszu sorban párosan vonult be körülbelül 60 pár, az induló hangjánál kétszer szótlanul körüljárták; már ez is mezteltesítést és oly élénkség támadt a teremben, melyet eddigi álarozos báljainkban soha sem észlelhettünk. A férfivilágra csak úgy hullottak a finom gunyor nyilai, a calicot a mindentudók játsza nem egynek bálulatára; sők beszédes urfi nem talált választ; volt ide-oda rohanás, utánkérdézősködés, kedélyes faggatozás, körnőnfönt kérdés és találó felelet s így végtére is ezer meg ezer tévedés támadt a calicot jelmez védelme alatt. A terem szűk volta, a csakhamar kiállhatlan melegség segélyt hozott egy némely legyőzöttnek, különösen a calicotok 12 óra előtt többen azon szerencsében részesíték lovagjait, hogy álarozukat levettek, végét szakasztván az édes kinzásnak. A kegyelmetosztók közt elsők valának: b. Kemény Gézáné, majd Aubin Fanni és Tisza Ilon. A nagyobb rész azonban még nem akart felhagyni az élénk szellemi csatározással; hanem 12 óra után már beállt a fegyverszünet, gyönyörködhetünk a kolozsvári hölgykoszoru szép virágaiban, kivált miután a francia négyesben, melyet gr. Bethlen Arpád igen ügyesen rendezett, csakis álca nélkül táncolhattak, lassan-lassan levették az álarozokat. Kivételt képezett néhány engesztelhetlen, kik inkább lemondtak a táncról, mintsem magukat felismertessék. Második tánc 1 óra előtt valamivel egy czepperli volt, harmadik s utolsó pedig egy remek csárdás, melyet csak Salamon húzhat. — A kedélyes multság 1/2 óraokert véget, a fényes termet elhagyta a vigan mulatott sereg. — A bál szöp összefogot jövedelmözött, ha jól hallottuk 6—7 száz frtot.

— **A képviselőház febr. 22-ki ülésében** a kereskedelmi miniszterium budgetjének tárgyalása annyira haladt, hogy a legközelebbi ülésen befejezhető. A meneseknél, a távirdaknál és világtárlati költségeknél fejlődött ki nagyobb eszmecsere.

— **A műkedvelői szövetség** az „Egyetlen leány“ című darab mellett még egy másik „Az üldözött ártatlanság“ 1. felv. vizjáték előadásra is készül. Játszani fognak: K Papp Miklósné, Szvacsina Géza, Virág Lajos és Haray Sándor.

— **Diszes nász.** Szombaton d. u. 4 óraokert tartotta nászát: Lönhardt Frigyes bányász-hivatalnok a piaci nagy templomban a szép s művelt Göllner Irma kasszonygyal. — Lönhardt Ferencz apát plébános önmaga adott áldást az ifju párra. Az örömpár s a szép vendégkoszoru a menyasszonyi házhoz tértek vissza, hol kedélyes lakoma fejezte be az örömnapot. Az új házaspár közelebről Fogarasba utazik el, a vőlegény ott levén alkalmazva, m. kir. erdősz.

— **A világtárlati bál** szombaton, febr. 22-én tartott meg a városi redoute-ban, szép számú közönség részvéte mellett, mely jobbára a közép osztályból telt ki, s a mulatság, a kitünő katona zene mellett reggeli 7 óraig tartott. Derék iparosaink rendezték e bált, kik képviselteni óhajták magukat a világtárlaton, s a bál jövedelme e cél elérésére fordittatik, mi, azt hisszük, szép eredményű volt.

— **A kolozsvári tudomány-egyetem** önképző köre részere a főrendiház febr. 21-i ülésében hozott határozata értelmében megküldi nyomtatványait; a képviselőház valószínűleg követni fogja e példát.

— **Bergheer** színtársulata mint halljuk, két hónapig fog körünkben előadásokat tartani. A műsorozat csak minden nyolczodik előadásokert fog változni, mely azonban koránt sem zárja ki az újítást vagyis némelykor egyes új mutatóvány felvételét a rendszer műsorozatba.

— **A bajor király étterme.** A bajor király oly gépezettel ellátott éttermet rendeztetett be magának, hogy az asztalokon a király kedvencz ételie önként megjelennek és a királyi közjeladására újból eltűnnek. Az edények természetesen öntött ezüstből vannak.

— **A kövérek bálja.** Az „Etat unis Courier“ a következőket írja. A bál általában véve sikerültnek mondható, nem számítva azon baleseteket, melyeknek egyesek utközben az omnibus leszakadása következtében ki voltak téve s mely miatt nem vehettek részt a reggeli 5 óraig tartó kedélyes multságban. A 262, 275, 360 és 370 fontos férfiak amegy amerikaiason táncoltatták hason sulyu dámaikat. Kevés hja volt, hogy a táncsterem is az omnibus példáját nem követé.

— **Az Ocean titka.** Az elveszett „Mari Celeste“ nevű hajó december 13-án Gibráltárba került. A hajón egy élő lény so találtatott, mbar az áruk- és kincsekben hiány nem volt. A kutató-sokból kitűnt, hogy a fedélzeten egy nőnek és gyermeknek kellett lenni. A hajó kapitánya Briggs ur volt Gibráltárban általános ismert egyén. Az egész hajó személyzetének eltűnése még idáig rejtelly.

Nemzeti színház.

Szombaton, febr. 22-ikén „A czár nő“ színmű 5 felv. írta Scribe. A szentpétervári palota intrigák, francia humorral s a muszka kényuralom elméncz és finom karikírozásával szolgáltatták az anyagot a meséhez. A három első felvonás csaknem vizjátékszerű, mig a negyedikben az intrigák nyomára jött Péter czár már börtönözött, Sibeiával és vőpaddal fenyeget, végre rögtöni halála gátolja, hogy a szép, szellemdus, de érzélgős czárnőt Katalint egész környezetével meg nem semmisíti.

A czár élete elleni összeesküvés, paviloni éjjeli légyott, szerelmes levél tűzbedobás, parancs szóra rögtönözött házasság, a női önérték és hűség küzdelme, szöval sok kigondolt és néhol hajánál elévonszolt körülmény van fölhasználva a színi hatás eszközlésére. Meg is volt a nagy hatás annak idejében, de a szép számú közönség és közérdekeltség ez uttal sem hiányozott, mit az előleges közszéttel, és új jelmezek híre is növelhetett.

Az előadást illetőleg Péter czár szerepe Egressi A. urnak közepesen sikerült, ki erősebb a patheticus mint a karakter szerepekben, érthetőbb szavallatban mint társalgásban, sebes beszéde miatt a szavak hangzásban és kerekességben hiányt szenvedvön; de szépen sikerültnek jelölhetjük Némethi Irma czárnőjét, ki ugy a fejedelmi méltóságát, mint a női érzélgést, a kötelességérzet: nemes föllángolását, mint a gyengeséget művésziileg személyesítette. Boór Emma a naiv, de önértékteljes és urője iránt nemesen önfeláldozó Olga hercegnő szerepében kiérdemelt tapsokat aratott. E. Kovács Gy. (Sapieha lengyel gróf), Szentgyörgyi (Mencsikoff), Mátrai (Villerbeck admiral) helyesen alakítottak. Parragh (Jakinszky kegyencz) kis szerepének szintén megfelelt, de a 2-ik felvonásban a megérkezett czár előtt fővegét levenni elfeledte.

Vasárnap febr. 23-án „Farsangi iskola“ vig. dalokkal 4 felv. írta Vahot Imre. A tanulságos alapeszme tréfás, de nem túlzott alakjaival, kedélyes életképeivel s meglehetősen színi hatással földolgozva a veterán szerző színműveinek talán legelsője, de minden esetre a legjobbika. Az egymásra következett komikus situációk, a jó és pontos előadás folytonos derültséget idézett elő a szép számú vasárnapi közönségnek. Sáspataki és Veronka főszerepeket Mátrai és Eichner Anna szép sikerrel személyesítették. Kovács Gyula (Zarándi Béla), Fodor né (Sáspatakiné) megfelelő szerepek öreiknek. Valpot Halmi játszta, kinek távozása fölött őszinte sajnálatunkat nyilvánítjuk, valamint azon jobbaknak nemszerződötése fölöztis, kiket az új erőök feledtetni fognak-e? még a jövő titka.

Biasini gyorskocsi menetrendje szaporítása

1872. december 15-től.

Kolozsvár és Felvincz között naponta három gyorskocsi közlekedik, mely pedig oly berendezéssel, hogy Kolozsvár, M.-Vásárhely és Maros-Vásárhely Kolozsvár között utazók Felvinczen soha se időznek, hanem mind a két irányban rögtön tovább utaznak. Indul Kolozsvárról Felvinczre reggeli 3 és 7 óraokert (a hét óras indulás m.-vásárhelyi egyenes összekötés) és délután 4 óraokert.

Felvinczről Kolozsvár reggeli 5, délutáni 4 és éjjeli 1 óraokert (ezen 1 óras indulás Kolozsvárra az egyenes összekötés Marosvásárhelyről).

Egy hely ára 1-ső, közbelső coupe Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza 4 frt — hátulsó coupe, imperial 3 ft 50 kr.

Tordáról Kolozsvárra indul naponta háromszor reggeli 3, 7 és délutáni 6 óraokert 1 hely ára 2 frt.

Kolozsvárról, Szamosujvár és Déésre naponta kétszer, reggeli 8 óraokert és délután 3 óraokert. Déésről Szamosujvár és Kolozsvárra naponta kétszer reggeli 7 és délutáni 1 óraokert. Leszállított áron, Kolozsvárról 1 személy első, közbelső coupe Szamosujvárig vagy vissza 2 ft 30 kr., hátulsó coupe és imperial 1 ft 70 kr. Kolozsvárról Déésig vagy vissza első, közbelső coupe 3 frt, — hátulsó coupe és imperial 2 ft 50 kr.

Minden utas 30 font szabadpoggyászt vihet magával.

Kibédi Biasini Domokos.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Február 22-ről. 1873 5% metalliques 70.90 nemzeti kölcsön 64.— 1860-diki államkölcsön 105.70. Bankrészvények 996. Hitelrészvények 339.50. London 109.20. Ezüst 108.10 Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 8.69 1/2

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 80. 75. Temesi 78.50. Erdélyi 77.25. Horv. Szlavon

Felelős szerkesztő Sándor János.

Bizonyítvány.

Tudományos vélemény

gyógyszerész

Wilhelm ur

csúsz- és köszvényellenes
vértisztító-theaja
felől.

A kinek fogalma van azon határtalan kuruzslásról, a melyet újabb időkben mindenféle általános szerekkel űznek, megfogja magának magyarázhatni az orvosok gyanúját az efféle szerek iránt s bizonyára nem tartandja negélyességnek, ha az orvosok mosolyogva fordulnak el az ily arcanumoktól. Azonban e szabálynak is vannak kivételei s ezek teljes igazolást és jogosulást nyerne az esetekben, a midőn tények által bizonyított tapasztalat s arra alapult általános jóváhagyása a közönségnek előzi meg az orvosi vizsgálatot, s arra kimondja ítéletét, a mint ez a Wilhelm-féle vértisztító-theaja az eset; mert az általános ítélet biztos kezesége valamely tárgy becsének, a mely a csúszos bajok, köszvény, podagra ellen ajánlt Wilhelm-féle vértisztító-theaja bebizonyult, a mely a legmakacsabb, megrogzított csúsz-fájdalmaknál és köszvényrohakoknál használva, az elnyomott börműködést és bőrkigőzölést nagy mérvben elősegíti.

Nevezetesen az emberi test minden csúszos, köszvényes bajainál, a melyeket rendszeren láz és a hajlások merevülése követnek, podagráknál, derékfájásnál, csípőfájdalomnál, idegrángás, a hajlékok merevülése, lábszárgörös, sőt tartós szorulás és aranyéres bajoknál sat. igen hathatós szernek bizonyult be e thea.

Az említett bajok ellen tehát e thea legjobban ajánlható.

Berlin, január hó 1872.

(P. H.)

Dr. Müller János,
gyógytani tanácsos.

1-2

Hamisítástól és csalóástól óvás.

A megvetélnél figyeljen a t. cz. közönség törvényes védbélyegemre és czégemre, a mely minden pakét külső oldalán látható, hogy hamisítvány által meg ne csalattassék.

A valódi Wilhelm-féle csúsz- és köszvény ellenes vértisztító-thea csak Wilhelm első nemzetközi csúsz- és köszvény ellenes vértisztító-theaja gyárából Neunkirchenben, Bécs mellett, vagy a lapokban kijelölt raktárakból kapható.

Egy 8 adagra osztott pakét, orvosi utasítás szerint készíve, használati utasítással többféle nyelven 1 frt. csomagolás és belyegért 10 krajczár.

A közönség kényelme végett kapható még Wilhelm csúsz- és köszvényellenes vértisztító-theaja.

- Besztercezen: Dietrich és Fleischernél.
Gy.-Fehérvárt: Biro M.-nál.
Brassóban: Jekelius A.-nál.
M.-Vásárhelyt: Bucher Miksánál.
N.-Bányán: Haracek J.-nél.
N.-Sajon: Milde A. orvosnál.
Budán: Wlasek E. t. gyógyszerésznél.
Pesten: Török J.
N. Szébenben: Thalmayer és társánál.
Sz.-Regenben: Leonhardt S. és J.-nél.
Segesvárt: Teutsch J. B. nál.

Figyelmeztetés.

Megóvás végett csatásoktól kérlek arra ügyelni, hogy Wilhelm csúsz- és köszvényellenes vértisztító-theaja minden krajczár névvonásom vörös szíjében látható legyen.

küldi meg bérmentes megkeresésekre (5. kr. levélbélyeg) mennyiségnyi tanár **ORLICHÉ R.** Berlin, Wilhelmstrasse 5, legújabb nyeresémlistáját (nem előrefizetés mellett, mint sok csaló utánzója, a kik több hírlapot ellene névtelenül zúdítottak fel s őt rágalmazták), felvilágosításokkal tudományosan elismert, s tudvalevőleg általánosan szerencsés lottó-játék utasításait illetőleg.

* Egy ily megkeresést tanácsolhatnak olvasóinknak.

A sz.

703 1-2

(548) 8-10

Fehér, folyékony enyv

Gaudin Edétől, Párisban.

Ezen enyv, mely szagtalan, hidegen használható porcellán, üveg, márvány, fa, dugasz, lemezpapír, papír, sat. tárgyaknál.

Kapható 24-45 krajczáros üvegekben **Wolff János** gyógyszerésznél Kolozsvárt.

733

1-*

Biasini szállodában Kolozsvártt az éttermi helyiségek, konyhával, vengéglős lakással, pinczével, az ételek és italok árulási jogával 1873 április 24-kétől bérbe kiadó. — Alkalmos vállalkozók személyesen értekezhetnek f. é. mártius 1-ig Kolozsvártt a tulajdonossal. — Ugyanott egy tisztességes magános asszony gazdasszonyának főuri helyre felvétetik, a ki egy nagy háztájt kormányozni képes legyen.

AIGNER LAJOS
pesti könyvárusnál Pesten megjelent és általa **STEIN JÁNOS**
egyetemi könyvárusnál **Kolozsvártt** kapható és minden vidéki könyvkereskedésben megrendelhető

„Párt küzdelmek”

korrajz.

II. Rákoczy György korából, történeti és érdekes esemény és jellemfestéssel, a Fenes és Gyalu közti nagy döntő csata részletes leírásával, hazafias és morális alapszöveggel

IRTA

Komáromy Ferencz

Ára 1 frt. o. é.

729

3-*

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)

gyógyít levelézés után a eskor szakorvossa **dr O Killisch**, Berlin, Louisenstrasse 45. E pillanatban 1000-nél több betege van kezelése alatt.

661 2G-*

Egy hosszú öl tűzifa csak

15 frt.

682

helyt Kolozsvártt

3-*

Siessen mindenki szükségleteit addig beszerezni, míg ezen fatömegből tart.

Raktár helyiség barátok-kertje sétatérutca.

Megrendelések **Keresztény Pál** tulajdonosnál.

732 2-3

Bérbe adandó

Kolozsvár és Torda között a turi határon a hármas fogadónál — egy fogadóház hozzá tartozó színek, istálló, kerttel és 5 hold szántó, kaszáló helylyel együtt egy vagy több évre.

Értekezhetni levélben vagy szóval tulajdonos **Ferenczi Jánossal** Turban, utolsó posta Torda.

Legnagyobb ritkaság

mai nap, ha az oly óriásilag uralkodó óra-szédelés mellett, egy jóljáró, megbízható és értékes órát lehet lefőzés nélkül kapni. A ki jóljáró, olcsó órát óhajt, forduljon egyenesen

Müller M.

hires óráshoz,

Bécsben, Babenbergerstrasse Nr 1,

a ki jól szabályzott, és a

cs. kir.

fémjelző hivatal-

től hitelesített

órát a következő hihetetlen, s még is igazi árak mellett árulja:

Csak 1 ft. 40 kr. párisi remontoir-órák, lánczettel és egy évi jótállással.

Csak 2, 2 ft. 50 kr. ugyanazok finomabb arany kivittel

Csak 8 ft. 50 kr. valódi angol henger-zsebórák, lapos üveggel, finom chéi arany tokban lánczettel, medaillonnal, tokkal és jótállás jeggyel.

Csak 9 ft. egy valódi ezüst-henger-óra, kristályüveggel, másodpe rczmutatóval china-arany lánczettel és kezeségi jeggyel.

Csak 12 ft. egy ezüst henger-óra, valódi arany abrónccsal, ugróval, erős kristályüveggel, china-arany lánczettel és kezeségi jeggyel.

Csak 15 ft. vagy 18 ft. 50 kr. egy valódi ezüst angol horgony-óra, savonette, duplaköpennyel, finom metszéssel, china-arany lánczettel és kezeségi jeggyel.

Csak 13 ft. egy valódi angol ezüst és tűzben aranyozott chronometer-óra, nem hamisított china-arany lánczettel, bőrtokkal és kezeségi jeggyel.

Csak 15 ft. 50 kr. ugyanaz, sokkal finomabb, keleti utmutatóval.

Csak 14 ft. vagy 17 ft. egy angol Prince of Wales-remontoir-óra, vel. valódi tőmör china-aranyból. Ez órák a többiek felett azon elnyel bírnak, czót és kezeségi jegyet kap ingyen.

Csak 14 ft. 50 kr. egy valódi angol tőmör china-arany-óra, henger, legkottan is látni a szerkezetet, kezeségi jeggyel.

Csak 13 ft. egy china-arany-óra, kettős köpennyel, savonette, ugró, kristályüveggel, petyegő, china-arany lánczettel, bőrtok és kezeségi jeggyel.

Csak 15 ft. 50. v. 17 ft. egy egész kicsiny hölgy-óra, valódi ezüst, lánczettel és kezeségi jeggyel

Csak 18 ft. egy valódi angol tűzben aranyozott ezüst chronometer-óra, kettős köpennyel, finomul zomancozva, china-arany lánczettel és kezeségi jeggyel.

Csak 16 ft. 50 kr. v. 18 ft. 50 kr. egy legfinomabb valódi óra, 15 rubintköven, china-arany lánczettel, bőrtokban, kezeségi jeggyel.

Csak 20 ft. egy ezüst remontoir-óra, kulcs nélkül felhuzható, china-arany lánczettel.

Csak 24 ft. 50 kr., 26 ft. 50 kr., 28 ft. 50 kr. egy arany hölgy óra, lánczettel, medaillonnal és kezeségi jeggyel. Továbbá 45-65 forint briliánt kövekkel

Csak 7 ft. 50 kr. egy pompás párisi bronz-óra, ütökészlettel üveg alatt, minden szoba dísz.

Óráim mind első rangúak és másod-harmadrendű hamisi táskokkal nem tévesztendők össze.

China-arany lánczok ft. 1. 50., 2., 2. 50., 4. 50., — 10. 50.

Az ár előre beküldése vagy postal utánvét mellett minden megrendelés 24 óra alatt eszközölkedik. — Szabályozatlan órák 2 frttal olcsóbbak,

Arjagyzékek ingyen

Órásk és órákereskedők 4000, 5000 drából álló gazdag raktárt kapnak bámulatos olcsó árban.

Csak több évi tartózkodás folytán Angolhonban és Sweizban, Schopp Löw éstársa hízánál, vagyok képesek elsőrendű órákat árulni.

A nálam vásárolt órákért 5 évig aluk jót; s ha 5 év alatt a rugó eltörik, vagy egyéb baj lesz az óráknak, kötelezem magam ingyen megigazítani.

Fiókraktár Párisban: Rue Rivoli 37. Milánóban: Corso Victor Emanuele. Turinban Borgo 36. Alexandriában: Meza Cader 15. sat. sat.

(70)

3-24

Alólírt gyári árak mellett árul valódi rumburgi szövetekeket

(tisztá lenvászon.)

jótállás mellett.

9/8 széles, darabja 53 rőf 22 frton kezdve 73 frtig.
5/4 " " " 49 " " 65 " "
9/4 " " " 35 rőfös, lepedőnek, 52 forinton kezdve 60-ig, és rőf száma 1 frt 45 kron kezdve 1 frt 70 krig, figyelmeztet 38 rőfös szép s jól berendezett vásznok raktárára.

Calicot szoknyáknak és lepedőknek 12/4, 10/4, 9/4, 8/4, 7/4, 6/4, 5/4, 4/4 széles, továbbá

Chiflonok, egy bécsi rőfnél szélesebbek, finom szoknyáknak, percaille helyett különösen ajánlható, rőfe 21 krtól 45-krig.

Americal gyapot-szövetek, rőfe 16 1/2 krtól 45-krig.

Teutsch J. B. Segesvártt.

Vidéki megrendelések utánvét mellett szokott pontossággal teljesítetnek.

693 4-*